

Dr. Gizlem TURAN

İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

**ANONİM ŞİRKETLER HUKUKUNDA
İBRA**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	V
ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIX
Giriş.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İBRA KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

I. Özel Hukukta İbra Kavramı.....	3
A. İbra Sözleşmesi	4
1. İbra Sözleşmesinin Tarihçesi.....	4
a. Roma Hukukunda İbra Sözleşmesi	4
b. Mecelle’de İbra Sözleşmesi.....	6
2. İsviçre Hukukunda İbra Sözleşmesi	6
3. Alman Hukukunda İbra Sözleşmesi	8
4. Türk Hukukunda İbra Sözleşmesi.....	9
a. İbra Sözleşmesinin Tanımı ve Çeşitleri.....	10
b. İbra Sözleşmesinin Özellikleri.....	14
(1) İbra Sözleşmesinin Tasarruf İşlemi Niteliğinde Olması.....	14
(2) İbra Sözleşmesinin Sebebe Bağlı Olması.....	16
B. Kişi Birliklerinde İbra Kararı.....	17
II. Anonim Şirketlerde İbra Kararı.....	20
A. İbra Kararının Hukuki İşlem Türleri İçindeki Yeri	23
1. İbranın Çok Taraflı Hukuki İşlem Olduğu Yönündeki Görüşler	25

2. İbranın Tek Taraflı Hukuki İşlem Olduğu Yöündeki Görüşler	27
3. Görüşlere Yönelik Değerlendirmelerimiz ve Kanaatimiz	29
B. İbra Kararının Hüküm İfade Etme Anı	32
C. İbra Kararının Hukuki Niteliğinin Tespiti.....	35
1. İbranın Hukuki Niteliği Hakkındaki Görüşler	35
a. Makbuz Görüşü.....	36
b. Onay Görüşü.....	37
c. Yönetime Karşı Güven Açıklama Görüşü	38
d. Sulh Sözleşmesi	39
e. Alacağı Talep Etmeme Taahhüdü	41
f. Sorumsuzluk Anlaşması.....	42
g. Yenileme Sözleşmesi.....	43
h. İfa Yerine Geçen Edim.....	43
i. Feragat	44
j. İkale Sözleşmesi.....	47
k. Konkordato Sözleşmesi.....	48
l. İbra Sözleşmesi	50
m. Menfi Borç İkrarı.....	51
2. Yargıtay'ın Görüşü	53
3. Görüşlere Yönelik Değerlendirmelerimiz ve Kanaatimiz	54
D. İbra Çeşitleri.....	57
1. Açık İbra/Örtülü İbra Ayrımı.....	57
a. Açık İbra.....	57
b. Örtülü İbra.....	58
2. Konusuna Göre Ayrım.....	61
a. Kuruluş İşlemlerinden İbra	61
b. Sermaye Artırımı İşlemlerinden İbra	61
c. Faaliyet Yılı İşlemlerinden Doğan Genel İbra	62
d. Belirli İşlemlerden Doğan Özel İbra.....	64
(1) Tanımı.....	64

(2) İsviçre Hukukunda İbranın Konu/Zaman Bakımından İçeriği	68
(3) Alman Hukukunda İbranın Konu/Zaman Bakımından İçeriği	73
3. İbraya Karar Veren Organa/Makama Göre Ayrım.....	76
a. Genel Kurulun İbra Kararı Vermesi.....	76
b. Mahkeme Kararı ile İbra (İbra Davası/Hükmen İbra)	76
4. Mali İbra/İdari İbra Ayrımı.....	78
a. Tanımı.....	78
b. Mali İbra/İdari İbra Ayrımına İlişkin Görüşler.....	79
c. Mali İbra/İdari İbra Ayrımına İlişkin Yargı Kararları.....	80
d. Görüşümüz.....	83
E. Hakkında İbra Kararı Verilebilecek Kişiler	85
1. Yönetim Kurulu Üyeleri.....	86
2. Yöneticiler.....	90
a. Yönetici Kavramı	90
b. Yönetim ve/veya Temsil Yetkisinin Devredildiği Kişilerin “Yönetici” Kavramına Dahil Olup Olmadığı	91
c. Ticari Temsilciler/Ticari Vekillerin Yönetici Sayılıp Sayılmadıkları.....	99
3. İnançlı Yönetim Kurulu Üyeleri	103
4. Denetçiler	105
a. Denetçinin Organ Niteliğinin Bulunup Bulunmadığı	105
b. Şirket ile Denetçi Arasındaki Hukuki İlişki.....	107
c. Denetçilerin İbrası	109
5. Kurucular	110
6. Tasfiye Memurları	111
7. Kayyım	113
a. Genel Olarak	113
b. Anonim Şirkete Kayyım Atanabilecek Hâller	113
c. Kayyımın Sorumluluğu ve İbrası	116

(1) Temsil Kayyımı Bakımından.....	116
(2) Yönetim Kayyımı Bakımından	118

İKİNCİ BÖLÜM

İBRA KARARININ ALINMASI

I. Yetkili Organ/Makam: Genel Kurul ve Mahkeme.....	123
II. İbraya Dayanak Teşkil Eden Bilgi ve Belgeler.....	125
A. Yönetim Kurulu Tarafından Genel Kurula Ulaştırılan Bilgiler ve Hazırlanan Finansal Tablolar	125
1. Bilanço.....	125
2. Diğer Finansal Tablolar	128
3. Yönetim Kurulunun Yıllık Faaliyet Raporu	131
a. Genel Olarak	131
b. Yönetim Kurulunun Yıllık Faaliyet Raporunda Asgari Unsurların Bulunmamasının Yapıtırımı.....	133
4. Sözlü Açıklamalar.....	136
a. Genel Olarak	136
b. Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurula Katılma Yükümlülüğü	137
B. Denetçiler Tarafından Genel Kurula Sunulan Bilgi ve Belgeler...	141
1. Bağımsız Denetim Raporu	141
a. Genel Olarak	141
b. Bağımsız Denetim Raporunun İçeriği	142
2. Sözlü Açıklamalar.....	145
a. Genel Olarak	145
b. Denetçilerin Şirket Sırlarını Açıklayıp Açıklayamayacakları.....	146
C. Özel Denetim Raporu.....	147
1. Pay Sahiplerinin Özel Denetim İsteme Hakkı.....	147
2. Özel Denetim Talebi Oylaması	150

3. Özel Denetim Raporunun İbra Kararına Etkisi.....	153
a. Genel Olarak	153
b. Özel Denetim Raporu Sonucunun İbra Kararının Kısmî Butlanına Sebep Olması.....	156
III. İbra Kararının Alınmasının Şartları.....	157
A. Finansal Tabloların Eksiksiz ve Doğru Bir Biçimde Düzenlenmiş Olması	157
1. Bilançoda Bazı Hususların Hiç veya Gereği Gibi Belirtilmemesi.....	166
a. Kanunen Bilançoda Bulunması Gerekmele Birlikte Bilançoda Gösterilmeyen İşlemler	168
b. Kanunen Bilançoda Bulunması Gerekmeyen İşlemler....	171
2. Bilançonun Şirketin Gerçek Durumunun Görülmesine Engel Olacak Hususları İçermemesi ve Bu Hususta Bilinçli Hareket Edilmemesi	174
3. Bilançodaki Eksikliğin İbra Kararına Etkisi	175
B. Pay Sahiplerinin Bilgilendirilmesi.....	178
IV. Genel Kurul Tarafından Alınan İbra Kararlarının Şartları.....	182
A. Açık İbra Kararının Şartları.....	182
1. Finansal Tablolara İlişkin Gündem Maddesinin Önce Görüşülmesi.....	182
a. Genel Olarak	182
b. Azlığın Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesini Talep Edebilme Hakkı	184
2. Gündemde Madde Bulunmasına Gerek Olup Olmadığı.....	191
B. Örtülü İbra Kararının Şartları.....	195
1. TTK m. 424 Hükmü Bakımından	196
a. Gündemde Ayrıca İbra Maddesinin Bulunmaması.....	196
b. Bilançonun Onaylanması	197
c. Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Kararda Aksine Açıklık Bulunmaması.....	201
2. TTK m. 395 Hükmü Bakımından	204

a. Genel Olarak	204
b. Genel Kurulun İzin Kararının İbra Anlamına Gelip Gelmeyeceği.....	207
3. Yönetim Kurulu İşlemlerini Onaylayan Genel Kurul Kararları Bakımından	209
4. TTK m. 396 Hükmü Bakımından	213
a. Genel Olarak	213
b. Genel Kurulun İzin Kararının İbra Anlamına Gelip Gelmeyeceği.....	214
5. TTK m. 356 Hükmü Bakımından	215
C. Kuruluş ve Sermaye Artırımı İşlemlerine İlişkin İbra Kararının Şartları.....	219
1. Kuruluş ve Sermaye Artırımının Tescilinin Üzerinden Dört Yıllık Sürenin Geçmiş Olması.....	220
2. Açık İbra Kararı Alınması	223
a. Genel Olarak	223
b. Değerlendirme ve Kanun Teklifimiz	223
3. Azlığın İbra Kararının Alınmasına Karşı Çıkmaması.....	225
a. Azlığın İbra Kararına Karşı Çıkmaması.....	225
b. Azlık Oranının Esas Sözleşmeyle Değiştirilip Değiştirilemeyeceği	228
D. Oy Hakkına İlişkin Özel Düzenlemeler.....	229
1. Oy Hakkından Yoksunluk	230
a. Yoksun Olunan Karar: İbra Kararı.....	230
b. İlgili Düzenleme: TTK m. 436/2.....	235
c. Oydan Yoksunluğun Uygulanacağı Kararlar.....	235
(1) Açık İbra ve Örtülü İbra Kararlarında	235
(2) Kuruluş İşlemlerinin İbrasında.....	237
i. Genel Olarak	237
ii. Değerlendirme ve Kanun Teklifimiz	238
d. Oy Hakkından Yoksun Kişiler	240
(1) Yönetim Kurulu Üyeleri.....	240

(2) Yönetimde Görevli İmza Yetkisini Haiz Kişiler	244
i. Genel Olarak	244
ii. Değerlendirme ve Kanun Teklifimiz	246
(3) Yönetim Kurulu Üyelerinin Mirasçıları	248
(4) Temsilciler	249
i. Oy Hakkından Yoksun Pay Sahibinin Temsilci Vasıtasıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı.....	250
ii. Oy Hakkından Yoksun Pay Sahibinin Bir Başkasının Temsilcisi Olarak Oy Kullanıp Kullanamayacağı.....	250
iii. Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesinin Kendi Temsilcisinin İbrasında Oy Kullanıp Kullanamayacağı.....	253
(5) Yönetim Kuruluna Aday Önerme İmtiyazı Tanınan Belirli Pay Gruplarına Dâhil Pay Sahipleri ..	256
(6) Yönetim Kurulu Üyesinin Ortağı Olduğu Tüzel Kişi Pay Sahibi.....	259
i. Genel Olarak	259
ii. Değerlendirme ve Kanun Teklifimiz	261
e. Oydan Yoksunluk Hükümlerine Aykırılığın Yaptırımını ...	262
2. Oy Hakkında İmtiyazın Etkisizleşmesi	266
E. Tüm Pay Sahiplerinin Yönetim Kurulu Üyesi Olduğu Anonim Şirketlerde İbra Kararı.....	268
F. İbra Kararının Yeni Bir Genel Kurul Kararıyla Geri Alınmaması.....	270
G. İbranın Reddine Karar Verilmesi	274
1. Genel Olarak	274
2. Hukuki Sonuçları	275
a. İbra Edenler Bakımından.....	275
(1) İbranın Reddinin Azil Nedeni Olması	275
(2) Sorumluluk Davası Açma İmkânı	281

(3) Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevlerine Devam Etmelerine İzin Verilmesi	283
b. Yönetim Kurulu Üyeleri Bakımından	284
(1) Kişilik Haklarına Tecavüzün Düzeltilmesi Talebi.....	284
(2) İptal Davası Açma İmkânı.....	285
i. İbranın Reddinin İptali Davasında Davacı Sıfatı .	290
aa. Pay Sahipleri	290
bb. Yönetim Kurulu	295
cc. Yönetim Kurulu Üyeleri.....	295
ii. İptal Davasının Açılma Zamanı	298
(3) İbra Davası Açma İmkânı.....	301
(4) Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatı Bakımından İbranın Reddi Kararının Sonuçları	302
c. Denetçiler Bakımından	305
3. İbranın Reddinin İptali ve Olumlu Kararın Tespiti Davası....	306
H. İbra Kararının Alınmasında Genel Kurulun Takdir Yetkisinin Tespiti	308
V. Mahkeme Kararı ile İbra (İbra Davası /Hükmen İbra).....	310
A. Genel Olarak.....	310
B. Davanın Tarafları	314
C. Hukuki Niteliği.....	317
D. Usul Hukukuna İlişkin Hususlar	320
E. İbra Davasının Açılma Zamanı.....	321

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İBRANIN HUKUKİ SONUÇLARI

I. Genel Olarak	325
II. İBRANIN SORUMLULUK DAVASINA ETKİSİ.....	326
A. Sorumluluk Davasının Genel Şartları ve Dava Açma Hakkına Sahip Kişiler	327
B. İbranın Şirketin Açacağı Sorumluluk Davasına Etkisi	332

1. Genel Olarak	332
2. İbra Kararının Şahsi Defi Mi Yoksa İtiraz Niteliğinde Mi Olduğu.....	335
a. İbra Kararının Şahsi Defi Olduğu Yönündeki Görüşler ..	335
b. İbra Kararının İtiraz Niteliğinde Olduğu Görüşü.....	335
c. Görüşlere Yönelik Değerlendirmelerimiz ve Kanaatimiz	336
C. İbranın Pay Sahiplerinin ve Şirket Alacaklılarının Açacakları Sorumluluk Davalarına Etkisi	337
1. Pay Sahiplerinin Açacakları Sorumluluk Davalarına Etkisi ...	338
a. Doğrudan Zararlar Nedeniyle Açılacak Davalarda.....	338
b. Dolaylı Zararlar Nedeniyle Açılacak Davalarda	338
(1) Genel Olarak	338
(2) İbraya Olumlu Oy Kullananlar ile İbrayı Bilerek Pay İktisap Edenler Bakımından	342
(3) İbraya Olumlu Oy Kullanan veya İbrayı Bilerek Pay İktisap Edenlerin Dışındaki Pay Sahipleri Bakımından	346
2. Şirket Alacaklılarının Açacakları Sorumluluk Davalarına Etkisi	347
a. Doğrudan Zararlar Nedeniyle Açılacak Davalarda.....	347
b. Dolaylı Zararlar Nedeniyle Açılacak Davalarda	348
D. Kuruluş ve Sermaye Artırımı İşlemlerine İlişkin İbra Bakımından Sorumluluk Davasının Özellik Arz Ettiği Hususlar.	352
1. Kuruluş İşlemlerinin İbrası Bakımından TTK m. 558/2 Hükümü ile TTK m. 560 Hükümünün İlişkisi	352
2. İbranın Açılmış Sorumluluk Davalarına Etkisi.....	353
3. Dört Yıllık Sürenin, Sorumluluk Davası Açılmasına İlişkin Süreleri Durdurup Durdurmayacağı Sorunu	355
III. İbranın Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarına Etkisi.....	357
A. Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül Sorumluluğu.....	357

B. İbranın Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumlulukları Üzerindeki Etkisi	358
C. Zararı Ödeyen Sorumluların, Haklarında İbra Kararı Verilen Kişi/Kişilere Rücu Edip Edemeyecekleri.....	360
D. Pay Sahipleri ve Şirket Alacaklılarının Açtıkları Sorumluluk Davasında, Zararı Ödeyen Sorumluların, İbra Kararı Verilen Kişi/Kişilere Rücu Edip Edemeyecekleri.....	362
IV. İbranın Denetçilerin Sorumluluklarına Etkisi.....	363
A. Genel Olarak	363
B. İbranın Sır Saklama Yükümlülüğünden Doğan Sorumluluk Hakkında da Geçerli Olup Olmayacağı.....	364
V. Yönetici Sorumluluk Sigortası Yaptırılmış Olmasının İbra Kararına Etkisi	367
SONUÇ	369
KAYNAKÇA.....	385